

ទូរ ដែល នៅ ផ្លូវ សរាប់បណ្តុះ... ហើយ សរាប់បចាតិ

สมเชือ มหาราชนา*

เนื่องในโอกาสวันสำคัญของคนไทยทั้งชาติที่ได้ร่วมกันแสดงความกตัญญูสำลีถึงพระคุณของแม่ผู้เป็นครูคนแรกของลูก และที่สำคัญ คือ การที่ประชาชนชาวไทยพร้อมใจกันน้อมเกล้าถวายราชสุดทิ夷เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ผู้ทรงเป็นแม่ของแผ่นดิน เพาะพระองค์ทรงเป็น ครู เป็นยอด กัลยาณมิตร ที่ทรงประทานความคิดและความเป็นอยู่ด้วยการสร้างอาชีพ โดยใช้วิธีการสอนในหลากหลายรูปแบบแก่คนไทยในชนบท พระมหากรุณาธิคุณที่พระองค์มีต่อพสกนิกรชาวไทยมีมากเหลือคำนับ ดังนั้นการจัดการ

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผู้อำนวยการศูนย์ให้การศึกษาหาดใหญ่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ศึกษาเพื่อสร้างครูในสาขาวิชาคุณภาพ/ศึกษาศาสตร์ เพื่อให้มีครูที่มีคุณภาพ มีคุณธรรมที่ดีชี้ยัจจากล่าวนานว่าครูคือ แม่คนที่ 2 ได้อย่างไร

การศึกษาเพื่อสร้างครู สร้างสังคม และประเทศไทย ไพบูลย์ สินลารัตน์, (2545) ได้พูดถึงการจัดการครุศึกษา หมายถึง การศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนาครู คือ การจัดการศึกษาทั้งระบบ และกระบวนการ การทั้งในและนอกสถาบันครุศึกษา ดังนั้นครูคือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งหมด คำว่า ครุศึกษา คือ การฝึกหัดครู แม้คำว่า ฝึกหัดครูจะเก่า เพราะได้ยืนมาช้านานแต่ก็มีความหมายซัดเจนดังนี้ การจัดการศึกษาด้านครุศึกษาจึงเป็นหัวใจของการศึกษาทั้งหมด เป็นแก่นและแกนสำคัญในการอบรม คนให้กับประเทศไทย ถ้าครุศึกษาดี หมายถึงการศึกษาของชาติจะดีไปด้วย ถ้าครุศึกษาอ่อนย่อมหมายถึง การศึกษาของชาติจะล้าหลังอ่อนจะน่าไปปีชั่ง ความอ่อนแอกของประเทศไทยในที่สุด การพัฒนาการของโรงเรียนฝึกหัดครูสู่สถาบันอุดมศึกษา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงจากอาชีพสอนมาสู่วิชาชีพครูนี้ นับเป็นการสะท้อนความรับผิดชอบทาง ครุศึกษา ด้วย เพาะะการเปลี่ยนแปลงและเติบโตย่อมแสดงถึงบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ คุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น จะมากขึ้นเพียงใดย่อมต้องศึกษาต่อไป ถ้ามีการสร้างครูดี มีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถเหมือนมีแม่คนที่ 2

วิชาชีพครูเกี่ยวข้องกับคน คุณธรรมจริยธรรม จึงสำคัญยิ่ง การสอนความรู้เพียงอย่างเดียวไม่สามารถฝึกให้คนดีมีคุณธรรมจริยธรรมได้ นอกจากใช้กระบวนการและกิจกรรมในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมใน การเรียนการสอน จะต้องฝึกให้เคราะห์ที่วิจารณ์ประเมินค่า ตลอดทั้งการแสวงหาทางเลือก ด้วยตัวเอง กิจกรรมที่สำคัญยิ่งคือกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สถาบันจัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนัก และสำนึกรับผิดชอบต่อหน้าที่และสังคม

เป็นครูเรียนไม่รู้จับ วิชาชีพครูจึงเป็นหน้าที่ของ

คนในอาชีพที่จะต้องหาความรู้ใหม่ๆ อุปสรรคอดเวลา จึงสรุปว่าวิชาชีพครูจะต้องเป็นทั้งวิชาชีพที่ให้ และวิชาชีพที่หา นานกันไป สรุปว่า ครู คือ ผู้แสวงหาความรู้อุปสรรคอดเวลา ดังนั้นครูต้องพัฒนาตนอยู่เสมอ

ความรับผิดชอบต่อวิชาชีพและสังคม

การครุศึกษาจึงทำหน้าที่หลัก คือ การดำเนินการให้ได้ครูดีที่สุด และได้ก้าวหน้าพัฒนาอยู่เสมอ สถาบันครุศึกษาจึงรับผิดชอบต่อวิชาชีพครูโดยเฉพาะทางด้านวิชาการ สรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. การวิจัยและวิเคราะห์วิชาชีพ
2. การชี้แนะและชี้นำวิชาชีพ
3. การมีส่วนร่วมและผลักดันวิชาชีพ
4. เรียกร้องและต่อสู้เพื่อสังคมที่ดีงาม
5. พัฒนาและสร้างสรรค์สร้างสังคม

ดังนั้น สถาบันครุศึกษาจะต้องเป็นผู้พัฒนาด้านวิชาการ จะต้องส่งเสริมวิจัยค้นคว้าครุศึกษาอย่างแท้จริง การเผยแพร่ผลงานทางครุศึกษาทั้งด้านการวิจัยทำรายงานทางวิชาการและคู่มือต่าง ๆ เพื่อความเป็นผู้นำทางวิชาชีพเป็นสิ่งสำคัญ หากวิชาชีพก้าวหน้า พัฒนา สถาบันอุดมศึกษาจะพัฒนาตามไปด้วย จากการศึกษาเกี่ยวกับนโยบายการผลิตและพัฒนากำลังครุพัฒนา การยกระดับมาตรฐานครูให้สามารถนำการปฏิรูปการศึกษาได้ จำเป็นต้องสร้างความเชื่อมั่นในวิชาชีพครูให้เกิดขึ้น ดังนั้น กลยุทธ์สำคัญในการปฏิรูปวิชาชีพครูที่ควรนำมาใช้คือ การจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพครู ประกอบด้วยวงจรที่มี 4 องค์ประกอบหลักคือ การพัฒนาครู การประเมินคุณภาพ การออกแบบนิยามตัวประกอบ วิชาชีพครู และการตอบแทนยกย่องครู เป้าหมายสำคัญลำดับแรกในการประกันคุณภาพครูคือ ครูสายการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถาบันศึกษาในระบบ มาตรการหลักที่จะต้องใช้คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู และสถาบันผลิตครูมาร่วม

มีอักษร แต่ละหน่วยงานต้องปรับบุคลากร หน้าที่ และ กฎข้อบังคับให้สอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่ในระบบ ประกันคุณภาพครู และต้องจัดราชวิทยาลัยครุศาสตร์ ให้เป็นผู้นำการปฏิรูปวิชาชีพครู ตลอดทั้งการกำหนด เป้าหมายและแผนการดำเนินงานการประกันคุณภาพ รวมทั้งการติดตามประเมินผล และรายงานต่อรัฐและ สังคมทุกปี โดยสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษา แห่งชาติควรจัดให้มีการเผยแพร่หลักการประกัน คุณภาพครูให้ได้ถูกต้องโดยย่างละเอียดต่อการนำ นโยบายสร้างความเชื่อมั่นในวิชาชีพครูสู่การปฏิบัติ อย่างจริงจัง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ, 2543)

ดังนั้น การจัดการศึกษาสาขาวิชาครุศาสตร์ / ศึกษา ศาสตร์ เพื่อให้ครุตี ครุเก่ง และมีคุณธรรมนั้น สถาบันครุศึกษาจะต้องคัดเลือกคนที่จะมาเป็นครุของ ครูให้ได้ผู้ที่มีคุณธรรมเพียบพร้อมพอที่จะเป็นแบบ ออย่างของนักศึกษาได้ เพราะกระบวนการปฏิสัมพันธ์ ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนค่อนข้างสูง นั่นคือ จะต้อง เป็นมืออาชีพที่จะสร้างคนให้เป็นผู้มีประสบการณ์ เชื่อมั่นและสร้างสรรค์ต่อวิชาชีพครูจริง ๆ

คอมเพชร อัตรศุภกุล, (2545) ได้ให้ข้อคิดไว้ อีกว่า การจัดการศึกษาครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ ถือว่าเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จ ของการศึกษา เปรียบเสมือนสมองของมนุษย์ที่มี ศักยภาพในการคิด ความเข้มแข็งของการจัดการ ครุศึกษาว่ามีองค์ประกอบ สำคัญคือ

1. นโยบายระดับประเทศว่า รัฐบาลจะต้องรู้ สถานการณ์ขององค์กรผลิตครูอย่างชัดเจนเพื่อจะได้ นำข้อมูลวางแผนด้านการศึกษาของชาติให้เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ เพราะสถาบันหลักคือ ครูที่มีฐาน ในการวางแผนทางการศึกษาของชาติ

2. นโยบายการผลิตครู ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จะเข้มแข็งเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายการผลิตครูของ ประเทศเป็นสำคัญว่าทำอย่างไรให้ครุเก่ง ให้ครุตี ให้

ได้คนเก่งคนดีสนใจเรียนวิชาชีพครู โดยส่งเสริม สนับสนุนเงินทุนการศึกษาในระดับต่าง ๆ เนื่องจาก การผลิตครูที่สำคัญมี

2.1 ผลิตตามความสามารถ / ศักยภาพของ สถาบัน

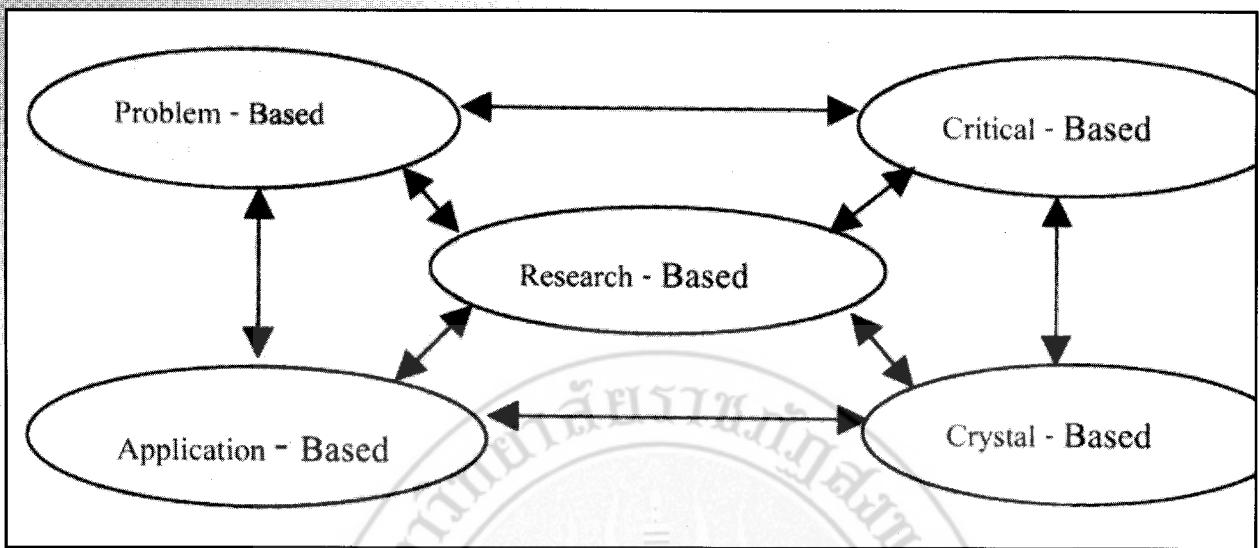
2.2 จัดสรรทุนสำหรับผู้เรียนครู

2.3 กำหนดผลลัพธ์ทางการเรียนเพื่อคัด เลือกเข้าเรียนครู

2.4 มือตัวรองรับผู้สำเร็จการศึกษาให้ทำงาน ไฟฏูรย์ สิน Larattan, (2545) การครุศึกษา หรือการฝึกหัดครู (Teacher Education) ในอนาคต ของชาวเอเชีย ควรเป็น Proactive Teacher Education ที่ผู้เรียนแสดงบทบาทโดยได้ใช้ศักยภาพของเข้าออกแบบ ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งตรงข้ามกับแบบเดิมที่เป็น Passive Teacher Education หรือ Consumer Teacher Education อย่างที่เป็นอยู่

การจัดการครุศึกษาแบบ Passive นั้นผู้สอน จะต้องเป็นผู้ไปหาความรู้โดยรวมจากต่างประเทศ (Consumer and / or Dependence) แล้วนำมายสอน บอก หรือบรรยาย แก่ผู้เรียน ผู้เรียน ผู้เรียนก็เป็นเพียง ผู้รับรู้ และท่องจำ ส่วนการจัดการสอนระดับ Active นั้น ผู้สอนและผู้เรียนในสถาบันครุศึกษาคงมีบทบาท ร่วมกันเป็นภาพที่ดีและที่ดึงกันนั่นคือ การให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพ (Potential) ของเขาอย่างเต็มที่ ให้เขากำหนดเป้าหมายเอง สร้าง habitats ด้วยตนเอง วิเคราะห์ วิจัย และวิจารณ์ด้วยตนเอง ตลอดจน ประเมินตัดสินด้วยตนเองซึ่งจะเป็นแนวคิด Proactive นั่นคือ การผลิตครูหรือสร้างครูที่ Creative และ Productive ที่แท้จริง

กระบวนการเรียนรู้สำหรับครุศึกษาแนวใหม่ หรือปัจจัยวิธีอันจะทำให้การครุศึกษาของเอเชีย นำไปสู่การสร้างสรรค์ที่แท้จริง คือ กระบวนการสอนหรือ กระบวนการเรียนรู้ในสถาบันผลิตครูที่เป็นระบบ สัมพันธ์กัน 5 ประการ หรือเรียกว่า “บัญชีวิธี” คือ

แผนภาพ แสดงแนวการจัดการเรียนรู้สาขาวิชาครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ ของ ไพบูลย์ สินลารัตน์, (2545)

ถ้าการจัดการเรียนการสอนในสถาบันครุศึกษาได้ดำเนินการทั้ง 5 ประการนี้จะนำไปสู่ครุผู้มี Creativity และ Productivity อย่างแท้จริง นั่นคือ จะนำไปสู่การเรียนรู้ปัญหาและการแก้ปัญหาอย่างชัดเจนตลอดทั้งการประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม

กล่าวโดยสรุปคือ ในการจัดครุศึกษาจะต้องดำเนินถึงบุคคล กระบวนการและผลผลิตของสถาบัน เป็นสำคัญ ซึ่งประกอบด้วยผู้สอน ผู้เรียน และประชาชน กระบวนการรวมไปถึงการวิจัยการสอน และการบริหารราชการ ส่วนผลผลิตก็จะครอบคลุม ความรู้ บัณฑิต และสังคมที่ดีขึ้นทุกส่วนภายใน บริบทของสังคม ได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และนานาชาติ

ความหมายและองค์ประกอบของรูปแบบการสอน

การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ เป็นหัวใจ ของการปฏิรูปการศึกษา โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่ยึดหลักว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ซึ่งต้อง

อาศัยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น ต้องดำเนินถึงหลักการสอน รูปแบบการเรียนการสอน วิธีสอนและเทคนิคการสอนที่หลากหลาย ดังนั้นรูปแบบการเรียนการสอนจึงเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งสำหรับผู้สอนที่จะนำไปสู่วัตถุประสงค์ที่กำหนด นักการศึกษา จึงให้ความหมายและความสำคัญเกี่ยวกับรูปแบบการสอนได้ดี

พิศนา แรมมณี (2545) ได้ให้ความหมาย กียงกับรูปแบบการสอนไว้ว่าเป็นเครื่องมือทางความคิด ที่บุคคลใช้ในการสืบสอดหน้าคำตอบ ความรู้ ความเข้าใจ ในปรากฏการณ์ทั้งหลาย รูปแบบทางการศึกษาศาสตร์ มักจะเป็นรูปแบบเชิงสาเหตุ การใช้รูปแบบการเรียน การสอนมีความหมายในลักษณะเดียวกันกับระบบ การเรียนการสอน กล่าวคือ เป็นลักษณะของการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบตาม ปรัชญา ทฤษฎี หลักการ หรือความเชื่อต่างๆ โดยครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญๆ ของระบบนั้น และได้รับการยอมรับหรือพิสูจน์ ทดสอบ ถึงประสิทธิภาพ ของระบบนั้นๆ มาแล้ว นักการศึกษาโดยทั่วไปนิยมใช้คำว่า ระบบ ในความหมายที่เป็นระบบใหญ่ ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญๆ ของการศึกษา หรือ การเรียนการสอนในภาพรวมนิยมใช้คำว่า รูปแบบ กับ

ระบบอยู่ โดยเฉพาะกับ วิธีการสอน ดังนั้นรูปแบบ การเรียนการสอน คือ สภาพลักษณะของการเรียน การสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งได้รับ การจัดไว้อย่างเป็นระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่าง ๆ โดยประกอบ ด้วยกระบวนการ หรือขั้นตอนสำคัญในการเรียน การสอน รวมทั้งวิธีสอน และเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไป ตามทฤษฎี หลักการหรือแนวคิดที่ยึดถือและได้รับ การพิสูจน์ ทดสอบหรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนในการจัดการเรียนการสอน ให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบการสอนนั้น ๆ ดังนั้นรูปแบบการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องมีองค์ ประกอบที่สำคัญคือ

1. ปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือ ความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักของรูปแบบการ สอนนั้น

2. มีการบรรยายและอธิบายสภาพ หรือ ลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับ หลักการที่ยึดถือ

3. มีการจัดระบบ คือ มีองค์ประกอบและ ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถ นำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้น ๆ

4. มีการอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอน และเทคนิคการสอนต่าง ๆ อันจะช่วยให้กระบวนการ การเรียนการสอนนั้น ๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ละเคลียด รากษ์เฝ่า (2528) ให้ความหมายของ รูปแบบการสอนว่า รูปแบบการสอนคือ โครงสร้างที่ แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ จะใช้จัดกระทำเพื่อให้เกิดผลที่ดังเป้าหมายไว้แก่ผู้เรียน

เซย์เลอร์ และคณะ (Sayler and other, 1981) กล่าวไว้ว่า รูปแบบการสอน (Teaching Model) หมาย ถึง แบบหรือแผน (Pattern) ของการสอนที่มีการจัด กระทำพฤติกรรมเชิงจำนวนหนึ่ง ซึ่งมีความแตกต่างกัน เพื่อจุดหมาย หรือจุดเน้นเฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่าง หนึ่ง

约瑟夫์ แลเวล (Joyce and weil, 1986) ได้ ให้ความหมายของรูปแบบของการสอนว่า เป็นแผน (Plan) หรือแบบ (Pattern) ซึ่งสามารถใช้เพื่อการเรียน การสอนในห้องเรียนหรือการสอนพิเศษเป็นกลุ่มย่อย หรือเพื่อจัดสื่อการสอน ซึ่งรวมถึงหนังสือ ภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และ หลักสูตรรายวิชา แต่ละรูปแบบจะให้แนวทางในการ ออกแบบการสอนที่ช่วยให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ ต่าง ๆ

จุดประสงค์ของการเรียนการสอน คือ การ ช่วยให้ผู้เรียนได้แสวงหาข้อมูล แนวคิด ค่านิยม วิธีการหาเหตุผล วิธีการแสดงความคิดเห็นของตนเอง และวิธีการเรียนรู้ในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ ผู้เรียน จะค่อย ๆ สะสมความรู้และทักษะที่ใช้ในการเรียนรู้ ผลลัพธ์ ที่สำคัญที่สุดในการเรียนการสอน คือ การ เพิ่มพูนความสามารถในการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถ แสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนคือผู้ที่ทำให้เกิดความรู้ ผู้สอนเป็นเพียงผู้ให้ข้อมูล และนำวิธีการต่าง ๆ ที่จำเป็น โดยสรุปว่า หน้าที่หลัก ของการสอนคือ การสร้างผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพโดย ผู้สอนหรือวิธีการต่าง ๆ ใน การถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้ เรียนจึงทำให้เกิดรูปแบบการเรียนการสอนขึ้นหลาย รูปแบบจากที่เรียบง่ายไปถึงรูปแบบที่มีมุ่งหรือที่ขับข้อง

รูปแบบการสอนต่าง ๆ ล้วนเป็นการนำมาใช้ ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งสิ้น เนื่องจากมีจำนวนมากเพื่อความสะดวกในการศึกษา และนำไปใช้ ทิศนา แซมมณี (2545) ได้กำหนด แบ่งเป็นหมวดหมู่ของรูปแบบตามวัตถุประสงค์เฉพาะ หรือเจตนาการณ์ของรูปแบบเป็น 5 หมวดที่เป็น สาภลังก์นี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนา ด้านพุทธิพิสัย (cognitive domain)

2. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนา ด้านจิตพิสัย (affective domain)

3. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนา ด้านทักษะพิสัย (psycho – motor domain)

4. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะกระบวนการ (process skills)

5. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการ (integration)

ไพบูลย์ สินลารัตน์ (2545) ได้เสนอรูปแบบการสอนนักศึกษาครุภัคศึกษาแนวใหม่ว่า ต้องใช้แบบการสอน 5 รูปแบบ หรือที่เรียกว่า ปัญจวิธี คือ

1. Problem-Based

2. Application-Based

3. Research-Based

4. Critical-Based

5. Crystal-Based

รูปแบบการสอนดังกล่าวจะมุ่งเน้นให้ผู้สอนส่งเสริมและดึงศักยภาพของผู้เรียนออกมารเต็มที่ ด้วยมุ่งให้เข้ากับนัดพิเศษทางเอง รู้จักกิจกรรม วิจัย วิจารณ์ด้วยตัวเองก็จะเป็นการสร้างครู Creative และ Productive ที่แท้จริง นั้นคือ การเข้าสู่ Creative and Productive Person ต่อไป

รูปแบบการสอนที่ดี จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบหลักที่สำคัญ โดยมีนักการศึกษาได้เสนอแนวทางในการพัฒนารูปแบบการสอนไว้ว่าต่างๆ ดังนี้

การพัฒนารูปแบบการสอนของ จอยส์ และเวลล์ (Joyce and Weil, 1986) ได้เสนอสาระพอดูบีได้ดังนี้

1. รูปแบบการสอน ควรต้องมีทฤษฎีรองรับ เช่น ทฤษฎีด้านจิตวิทยาการเรียนรู้

2. เมื่อพัฒนาแล้ว ก่อนนำไปใช้อย่างแพร่หลาย ต้องมีการวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎีและตรวจสอบคุณภาพในเชิงการใช้สถานการณ์จริงและนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไขอยู่เรื่อยๆ การเสนอรูปแบบการสอน แต่ละรูปแบบการสอนได้มีการนำไปทดลองใช้ในห้องเรียน มีงานวิจัยรองรับมากมายจนเป็นหลักประกันได้ว่าสามารถใช้ได้ผลจริง

3. การพัฒนารูปแบบการสอน ออกแบบให้ใช้ได้กว้างขวาง หรือเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้

4. การพัฒนารูปแบบการสอนจะมีจุดหมายหลักที่ถือเป็นตัวตั้งในการเลือกรูปแบบไปใช้คือ ถ้าผู้ใช้ตรงกับจุดมุ่งหมายหลักจะทำให้เกิดผลสูงสุดแต่สามารถนำรูปแบบนี้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นได้ ถ้าพิจารณาเห็นว่าเหมาะสม แต่อาจได้ผลสำเร็จน้อยลง

ขณะเดียวกันจอยส์และเวลล์ยังได้ให้ข้อสังเกตและแนวคิดในการพัฒนาผู้เรียนไว้ในหนังสือที่เข้าเยี่ยนนี้ ซึ่งนอกจากจะเขียนเสนอด้านการสอนแล้ว ยังได้เสนอรูปแบบการเรียนรู้ที่เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้รับสารสนเทศ ความคิด ทักษะ ค่านิยม และวิถีทางในการคิด รูปแบบการสอนที่เลือกมาใช้ส่วนใหญ่ยังได้เสนอวิธีเรียน (How to Learn) ให้แก่ผู้เรียนอีกด้วย ซึ่งก่อให้เกิดผลสำเร็จระยะยาว และที่สำคัญคือ การเพิ่มพูนความสามารถของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนรู้จัยและได้ผลดีในอนาคต ก้าวคือ การสอนจะส่งผลให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง จึงกล่าวได้ว่ารูปแบบการสอนของจอยส์และเวลล์นี้เน้นความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียน และพัฒนาการด้วยวิธีการเรียนรู้ (Learning stragies) ของผู้เรียน ซึ่งเป็นปัจจัยของ การศึกษาในยุคใหม่

การนำเสนอรูปแบบการสอนโดยจอยส์และเวลล์ได้เสนอรูปแบบการสอนแต่ละรูปแบบเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 อธิบายความสัมพันธ์ของสิงต่างๆ ซึ่งเป็นที่มาของรูปแบบการสอน (Orientation to the Model) ประกอบด้วยเป้าหมายของรูปแบบ ทฤษฎี และข้อสมมติฐานที่รองรับรูปแบบ หลักการและมโนทัศน์ สำคัญที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการสอน

ส่วนที่ 2 รูปแบบการสอน (Model of Teaching) เป็นการอธิบายตัวรูปแบบการสอน ซึ่งนำเสนอเป็นเรื่องอย่างละเอียด และเป็นการปฏิบัติได้ 4 ประเด็น คือ

2.1 ขั้นตอนของรูปแบบ (Syntax หรือ Phases) เป็นรายละเอียดของรูปแบบการสอนนั้นๆ ว่ามีกี่ขั้นตอน โดยจัดเรียงลำดับกิจกรรมเป็นขั้นๆ แต่ละรูปแบบมีจำนวนขั้นตอนการสอนไม่เท่ากัน

2.2 รูปแบบการปฏิสัมพันธ์ (Social system) เป็นการอธิบายบทบาทของครู ผู้เรียน และความ

สัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ในแต่ละรูปแบบบทบาทของครูแตกต่างกันไป เช่น เป็นผู้นำกิจกรรม เป็นผู้อำนวยความสะดวก ผู้ให้การแนะนำ ผู้เป็นแหล่งข้อมูล

2.3 หลักการแสดงใต้ตอบ (Principle of Reaction) เป็นการบอกถึงวิธีการแสดงของครูต่อผู้เรียน การตอบสนองต่อสิ่งที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ เช่น การชุมชน ให้รางวัล หรือการส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ที่เป็นอิสระ

2.4 สิ่งสนับสนุน (Support system) เป็นการบอกถึงเงื่อนไขหรือสิ่งจำเป็นต่อการใช้รูปแบบการสอนนั้นๆ ให้เกิดผล เช่น รูปแบบการทดลองในห้องปฏิบัติการ ซึ่งผู้นำจะต้องรับการฝึกมาอย่างดี

ส่วนที่ 3 การนำรูปแบบการสอนไปใช้ (Application) เป็นการแนะนำให้ข้อสังเกตในการใช้ เช่น ใช้กับเนื้อหาใด ประเภทใด ผู้เรียนระดับใด จึงจะเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด นอกจากนี้ยังแนะนำอีก ฯ เพื่อให้การใช้รูปแบบการสอนนั้นมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ส่วนที่ 4 ผลที่เกิดกับผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม (Instructional and Nurturant Effects) รูปแบบแต่ละรูปแบบจะส่งผลต่อผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยจากการสอนของครู หรือจากการกิจกรรมที่จัดตามลำดับของรูปแบบการสอน ส่วนทางอ้อมเกิดจากสภาพแวดล้อม ซึ่งถือเป็นผลกระทบจากการใช้รูปแบบการสอนนั้น เป็นการทำนายหรือคาดคะเนไว้ว่าจะແงไปกับผลการสอน ซึ่งสามารถใช้เป็นสิ่งพิจารณาในการเลือกรูปแบบการสอนให้ได้ด้วย

จากการนำเสนอรูปแบบการสอนโดยวิธีนี้ถือว่าสมบูรณ์ นับว่าได้เป็นการนำเสนอที่ทำให้เกิดความเข้าใจแก่ครูผู้สอน ในกระบวนการนำไปใช้จริง และสามารถฝึกฝนตนเองให้สามารถใช้รูปแบบการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ถ้าครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ได้ออกแบบและจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบดังกล่าว ก็จะได้ครูดี ครูเก่ง และเป็นครูที่มีคุณภาพพอที่จะเป็นครูผู้สร้างคนให้สร้างชาติได้

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ สำนักงาน. นโยบายการผลิตและพัฒนาครู.

รายงานการวิจัยเอกสาร, มีนาคม 2543.

คุมเพชร ฉัตรศุภ. การพัฒนาความเข้มแข็งของครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์.

เอกสารวิชาการการปฏิรูปการศึกษา ประจำปี 2545 สภาคณบดี คณะครุศาสตร์/
ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2545. หน้า 22-29.

ทิศนา แรมมลี. รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย. สำนักพิมพ์
อุปalongกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545

ไฟฟาร์ย สินลารัดน์. ความจำเป็นของครุศึกษาเชิงรุกในเอเชีย “การปฏิรูปครุศึกษา”
เอกสารวิชาการประจำปี 2545 สภาคณบดี คณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์
แห่งประเทศไทย, ธันวาคม 2545. หน้า 60-67.

ละเอียด รักษ์ผ่า. รูปแบบการสอนเป็นกลุ่มที่ทำให้ผลการเรียนใกล้เคียงกับผลการ
สอบแบบครูหนึ่งคนต่อนักเรียนหนึ่งคน. ปริญญาอิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต
สาขายุทธศึกษา ศรีนครินทร์วิทยาลัยประสานมิตร, 2528.

Joyce, Bruce and Wail, Marsha of Teaching 5th ed Massachusetts : Allyn and
Bacon, 1996.

J.G. William M.A. and Arthur J.L. Curriculum Planning for Better Teaching
and Learning. 4th ed. Japan : Holt - Saunders International 1982
Edition, 1981.